

A becsület csapdája

EÖRSI ISTVÁN

Pár hete szilárdan megfogadtam, hogy nem írok többé az ügynöktörvényről. Nem mintha a témát nem tartanám fontosnak, de olyan hazugságfelhő lengi körül, hogy kilel tőle a hideg. És ha meggondolom, hogy én magam is hányszor vettem a számra vagy a komputeremre ezt a szót, elfojthatatlan önvád gyötör.

És most megszegem fogadalmamat. Igaz, magát a kicsodát nem elemzem, átfogó véleményemről róla ezúttal kivételesen nem szolgálok, csupán egy erkölcsi dilemmát szeretnék olvasóim érdeklődésének felkínálni.

A kérdés így hangzik: minden esetben ajánlatos-e erkölcsi szempontból, hogy betartsuk az egyébként vitathatatlan erkölcsi előírásokat? Cserkészkoromban meggyőztek arról, hogy erre a látszólag egyszerű kérdésre sem adható mindig megnyugtató válasz. Az első cserkész törvény így hangzik: „A cserkész egyeneslelkű, és feltétlenül igazat mond.” Igaz ez? Mondjuk így: jó volna, ha igaz lehetne. Szeretnénk olyan világban élni, ahol az igazmondás nem vezet embertelenségre. De ha a nagymama megkérdi: „Hogy nézek ki máma, Gáborka?“, és Gáborka erre ezt feleli: „Hát, elég pocsecskul, nagymamá, a fejem tenném rá, hogy három napon belül alulról tetszik szagolni az ibolyát” – akkor bizvást állíthatjuk, hogy Gáborka az igazmondás csapdájába esett.

Most pedig képzeljünk el egy törvényt – nem mondom ki a nevét! –, amelyet tizenöt év óta nem lehet meghozni, amelynek hiánya tizenöt éve mérgezi a közéletet, és tizenöt éve gátolja, hogy a rendszerváltás erkölcsileg is végbemehessen. E törvény hiánya mély sebeket üt ártatlan

aktuálisan meghozandó törvény kedvéért módosítják az alkotmányt. Az ilyen anomália elősegíti, hogy a kormányon lévők pimaszul kihasználják a pillanatnyilag nekik kedvező erőviszonyokat. Az erkölcsös politikus ezért azon a véleményen van, hogy egy éppen időszerű törvény kedvéért az alkotmány semmilyen körülmények közt sem módosítható.

Igen ám, de mi a teendő, ha egy éppen időszerű törvény éppen tizenöt éve időszerű egyfolytában? Mivel az alkotmány erkölcsi okból egy törvény kedvéért sosem módosítható, a törvény, amelyre égető szükség volna, már tizenöt éve nem születhet meg, és a következő tizenöt évben sem lesz több esélye erre, hiszen a törvényt mindig napirendre akarják tűzni, de ezt az említett erkölcsi okból sohasem tehetik meg. Gáborka nagymamája három napon belül csakugyan meghal, és Gáborka büszke lehet arra, hogy nehéz helyzetben is az igazat, a szintizta igazat mondta. Az erkölcsös politikus pedig bánatos lesz ugyan, amiért az oly szükséges törvény továbbra is csak vágyálom marad, de lelkét megvigasztalja, hogy még mindig van ereje várni arra a pillanatra, amikor a hön áhított törvény meghozatala éppen nem időszerű, és ezért gyorsan alkotmányt lehet módosítani. És ha ez a pillanat sohasem következik be? Ez esetben ő is belepottyan a becsület csapdájába. Maga gátolja meg, hogy valóra váljon, amit helyesnek tart, de azért az erkölcsi diadal mégis az övé!

MARABU RAJZA

okon és bűnösökön, állandó ürügyül szolgál arra, hogy elintézhetetlenek maradjanak egyébként elintézhető közös dolgaink, és hamis irányba tereli társadalmi és személyes konfliktusaink miriádjait. Csakhogy e törvénynek alkotmánymódosítás nélkül alig van esélye arra, hogy életbe lépjen. Mindaz, amit tapasztaltunk vagy tudunk a jelenlegi Alkotmánybíróságról, azt valószínűsíti, hogy az oly régóta várt és oly fontos törvény nem nyerheti el a legtisztéletelműbb taláros testület jóváhagyását. Itt bukkan fel látkörünkben az erkölcsös politikus. Őt az a meggyőződés hevíti, hogy a demokrácia szemléletmódjával nem egyeztethető össze, ha egy